

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frarčičkanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 9. in 10. številko Zvončka

Pripombe izvršilnega odbora UJU k načrtu zakona o narodnih šolah.

Smoter šole.

1. Zadatak narodnih škola treba da bude određen u smislu Ustava zemaljskog, da one vaspitanjem omladine u duhu nacionalnog i državnog jedinstva i verske trpljivosti daju opštu osnovu za moralni i praktički život i dalje usavršavanje.

Meščanske šole, učiteljska, analfabetički in strok. tečaj.

2. Da se v zakonu o narodnim školama uvrste i građanske škole a da se u nekoliko zakonom o nar. školama obuhvate i niže i više učiteljske škole kao zavodi za spremanje učitelja.

3. Analfabetički tečajevi ne spadaju u vrstu narodnih osnovnih škola. Njih treba da otvara Ministarstvo Prosvete po potrebi a i po privatnoj inicijativi da potpomaze kao sredstva za prosvetila- nje širih narodnih masa u opšte.

4. Neka povereništva zastupaju gle- dišta da uz narodne škole mogu biti spo- jeni tečajevi za stručno spremanje za razne profesije kao što su šegrske ško- le o kojima treba da se stara Ministar- stvo Prosvete i koje treba da su s va- spitnom svrhom.

Vzdrževanje šol.

5. Narodne škole treba da podiže i da ih izdržava država, a dok ne nastane mogućnost za to država da pomaže po- dizanje školskih zgrada siromašnim op- štinama, a da uredno izdržavanje škola i snabdevanje država garantuje time, što će finansijska uprava svakoga meseca isplaćivati iz državnog budžeta $\frac{1}{12}$ za potrebne izdatke za školu gde je potreba na osnovu školskih odobrenih budžeta a te izdatke naplaćivati naknadno od op- ština.

U projekt zakona treba uneti redak- ciju koja je postojala u predašnjem pro- jektu po kojoj se predviđa suma od 100 miliona din. za osnivanje Fonda za po- dizanje nar. škola.

Školska obveznost.

6. Većina povereništva je za šesto- godišnje obavezno školovanje a produ- žno da traje još dve uzastopne godine s olakšicama za seosku decu što bi mogla učiti u zimskim tečajevima (novembar, decembar, januar i februar). Nastava u produžnim školama je više u selima po-

ljoprivrednog obeležja, a u gradovima nosi obeležje lokalnih profesionalnih pri- lika.

Nadaljevalne in ambulantne šole.

7. Za brdovite krajeve gde nije mo- guće obrazovati školske opštine predvi- deti putničke učitelje i ambulantne škole. Takvim učiteljima dodeljivati 2 najviše 3 škole u kojima će nastava trajati najma- nje 10 do 12 nedelja. Min. Prosv. propi- suje naročito skraćene programe za ove ško- le. Za svaku ovakvu školu država mora spremiti podesnu zgradu i stan za učitelje i opština mora se starati da mu se obez- bedi hrana.

Oddelek za osn. pouk v Glav. Prosv. Savetu.

8. Propise o uređenju nastave treba Ministarstvo Prosvete da izdaje po sa- slušanju Glavnog Prosvetnog Saveta u kome mora imati naročita sekcija za osnovnu nastavu u koju ulaze učitelji po izboru kandidovani od učiteljskih orga- nizacija.

Učne knjige in monopoli istih.

9. Ministarstvo Prosvete ima se sta- rati da se školski udžbenici, pomoćne knjige za nastavu, i nastavna sredstva strogo pregledaju te da u njima nema šta protivu državnog i narodnog jedinstva, vere i morala i da su udešeni po pedago- škim zahtevima. Toga radi treba da po- stoji stalan odbor u Ministarstvu Pro- svete od učitelja i pedagoga s višom spremom. Udžbenici ne mogu biti mono- polisani.

Učne olajšave.

10. U mestima gde bi zbog terenskih prilika bilo zgodnije da se nastava drži do podne može se dopustiti da se nasta- va drži pola dana — samo do podne — po naročitom rasporedu i skraćenom programu.

Število učenecv enega razreda.

11. Broj učenika u nepodeljenoj školi ne treba da bude veći od 45.

Gozdne šole in ferijalne kolonije.

12. Za maloletnu i bolešljivu decu predvideti osnivanje škola na vazduhu u sporazumu s Ministarstvom Narodnog Zdravlja i ferijalne kolonije.

Notranja ureditev šol.

13. Uza škole treba da postoje oba- vezno, ručne školske apoteke, knjižnice, zbirke, kupatila, dačke kuhine, vrtovi, bio- skopi, i dr. ustanove.

Narodne manjšine.

14. Nastava iz nacionalnih predmeta u školama gde se uče deca nacionalnih manjina ima da se predaje na državnom jeziku.

Oblastni šol. odbori v kulturnih centrim.

15. Sastav školskih odbora u Beo- gradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Su- botici i Skoplju treba da budu drugoja- čiji no u ostalim opštinama.

Ločitev šol. uprave od politične.

16. Škola mora biti potpuno odvojena od zavisnosti političkih vlasti.

Učiteljska izobrazba.

17. Za učitelje mogu biti postavljena samo kvalifikovana lica. Učiteljske škole treba podići na stu- panj Učiteljskih Akademija, a učenje u njima povisiti u nižem tečaju na 5 go- dina.

Učiteljska matura da bude ravna gimnazijskoj i da s tom maturom učitelj može biti primljen za redovnog slušaoca na Univerzitetu za pedagošku grupu.

Pedagoška odeljenja se ukidaju.

Učiteljska stanovanja.

18. U prinaldžnosti učiteljeve treba predvideti i stan u školskoj zgradi po propisu (najmanje 3 sobe i ostale prinal- džnosti) drva za ogrev i 10 ari dobrog zemljišta za baštu (u selu), ili novčanu naknadu ako to nema sve u naturi i to za svaki objekt posebice a po rešenju odbora petorice od kojih dvojicu bira učitelj-ca, dvojicu građana bira opšt. od- bor a predsednika imenuje sreska poli- cijska vlast.

Protivu rešenja toga odbora ima prava žaliti se u roku od 15 dana neza- dovoljna strana Obl. Šk. Odboru, čije je rešenje izvršno.

Ocenjevanje.

19. Učiteljev rad konduitiše se a ocenjivanje po projektu treba da otpadne.

Nadzorniki in upravitelji.

20. Školski nadzor je stalan i instruk- tivan.

Upravitelje i upraviteljice osnovnih škola u školama gde ima više od 10 na- stavnika bira nastavničko veće. Ono kandiduje 2 kandidata koje dostavlja sre- ski nadzornik oblasnom na potvrdu jed- noga od njih sa svojim predlogom. Gde je manje od 10 nastavnika predlaže sre- ski nadzornik oblasnom nadzorniku na potvrdu jednoga od starijih i boljih na- stavnika, i time dobija položaj.

Upravitelj koji ima više od 10 na- stavnika oslobođen je rada u razredu a nema naročiti dodataka, sem dodatka na položaj i stan i drva u školi.

Nadzornici su sreski i oblasni. Oni treba da budu iz učit. reda i imaju pored plate i ostalog kao god i učitelji, prava na stan i drva u mestu u kome žive. Nji- hovi položaji treba da budu stalni. Njiho- ve kvalifikacije treba da budu ove. Škol- ski nadzornik treba da je svršio učiteljs- ku školu i bio učitelj u osnovnoj ili gra- đanskoj školi najmanje 10 godina s vrlo dobrim uspehom i da je položio nadzor- nički ispit, ili da je svršio Višu Pedag. Školu odn. pedagoški fakultet i bio naj- manje 7 godina učitelj.

Za prve školske nadzornike mogu se postaviti i učitelji-ce koji su svršili učit. školu i bili učitelji najmanje 15 god. a odlikovali se radom na pedagoškoj knji- ževnosti ili na drugom kulturnom polju.

Za oblasnog nadzornika može biti postavljeno lice koje je bilo najmanje 3 godine kao valjan sreski škol. nadzornik.

Učit. mešč. šol.

21. Učitelji građanskih škola koji nisu svršili Višu ped. školu moraju polagati stručan ispit iz one struke predmeta koju žele predavati. Njihova je plata sa pri- nadležnostima veća za 33% od plate običnih učitelja.

Disciplinarno sudišče.

22. Za nastavnike koji se teže ogre- še o školske i nastavničke dužnosti treba ustanoviti Disciplinski Sud u Min. Pro- svete koji će se zvati Učiteljska porota, prema ranijem projektu zak. o nar. ško- lama.

Službena doba.

23. Rok učiteljske službe treba da bude kao i nastavnika srednjih škola. Po odsluženju roka službovanja učitelj se stavlja u penziju sa svima prinaldžnosti- ma po Činovničkom Zakonu u koje se računa i 15% dodatka.

Razpis služb.

24. Stečaj za popunjavanje upražnje- nih učitelj. mesta treba da je oblasni i centralni; oblasni za popunjavanje upraž- njenih učiteljskih mesta u dotičnoj oblasti a centralni za popunjavanje mesta koja ostanu upražnjena posle oblasnog stečaja za Beograd.

Učitelji treba da imaju prava javljati se na stečaj posle 3 godine i ne mogu tražiti drugo mesto stečajem dok ne pro- vedu bar 3 godine u mestu koje su tra- žili s izuzetkom izvanrednih prilika koje ima da utvrdi centralna komisija.

Prehodne določbe in specijalne pripombe.

25. Prelazna naredenja i specijalne primedbe kod pojedinih članova saopšti- će izabran delegat usmeno pri pretresu pojedinih članova.

Iz načrtov novih školskih zakonov in šolske uprave.

Kakor nam poročajo iz Beograda je komisija za osnovnoškolski načrt zakona v ministarstvu delovala od 7. do 11. t. m. in je definitivno zaključila delo. Komisija je ponajveč osvojila stališče Izv. odb. UJU. ki ga prinašamo v listu. Načrt bo predložen narodni skupščini.

Za osnovno šolo ostane 8-letna šol- ska obveznost u principu, dejansko pa tam, kjer je izvedena; drugod se bo iz- vajala stopnjama, povsod pa se uvede provizorno vsaj 2-letna nadaljevalna šo- la, kot nastavek na 5—6 razredne.

Učiteljske pravice so dobro zastopane; predvidena popolna delitev šol- stva od politične oblasti, samoupravne edince po oblastih. Nadzorniki so stalni in vzeti le iz vrst dotičnega učiteljstva, zahteva se pa višja izobrazba (viš. ped. šola) in praktično delo v osnovni šoli (najmanj 10 let). Izpremema se je izvr- šila v tem, da postanejo upravitelji stalni. Razpis upraviteljskih mest se vrši od 5.

razreda dalje, s 15 razredi so upravitelji oproščeni pouka.

Meščanska šola je poseben tip viš. nar. oziroma strokovne šole (4-razred- ne), nastavek na z uspehom dovršene 4-razr. osnovne šole. V 1. in 2. razredu se poučuje enotno, 3. in 4. razred dobija kmetijsko-gospodarski, trgovski ali indu- strijski značaj. V didaktiki prevladuje vseskozi praktičnost. Završuje se z izpi- tom. Učitelji morajo dovršiti višjo peda- goško šolo. Prejemki so 3 : 4 onih sred- nješkolskih profesorjev I. kategorije. Ta zakon je vzet v izdelavi širše kot osnov- noškolski, da bo meščanski šolj mogoče dati razvoj po potrebah.

Zakonski načrt o učiteljskih in učiteljski izobrazbi predvideva petletno učiteljsko kot nastavek na z izpitom dovr- šeno meščansko ali nižjo srednjo šolo. Prva 4 leta se pogloblja splošna izobraz- ba, ki odgovarja obsegu srednje šole, se-

veda ne gramatikalno vzeto, 5 leto je pa posvečeno docela praktični vzgoji in iz- popolnjevanju. Obisk višje pedagoške šole je fakultativen.

Trgovsko in kmetijsko-obrtno šolstvo.

— Program na dan otvoritve vajeni- ške razstave 26. aprila 1925 v Ljubljani. Ob $\frac{1}{2}$ 9. dopoldne zbirališče vajencev, razdeljenih po obrtno-nadaljevalnih šo- lah, pred Ljubljanskim velesejnom. Ob 9. dopoldne spreved proti žužnemu kolo- dvoru, kjer se priključijo obrtno-nadalje- valne šole iz mariborske oblasti in iz krajev, ležečih ob bivši južni železnici. Nato obhod po mestu. Ob $\frac{1}{2}$ 11. dopoldne otvoritev razstave. Ob $\frac{1}{2}$ 12. dopoldne si gostje ogledajo razstavo. — Vajeniško predavanje. — Razdelitev nagrad. Ob $\frac{1}{2}$ 1. popoldne skupen obed vajencev. Ob 2. popoldne si vajenci ogledajo razstavo. Ob 2. popoldne učiteljska konferenca. Ob 3. popoldne obrtniška veselica v pro- storih »Narodnega doma«.

Službe se bodo razpisavale in od- dajale komisijskim potom vezano na člen 62. čin. zak. — Oblastni šolski inspektorij in nadzorniki imajo predpisan delokrog.

Kulturno gibanje.

—ko Redni občni zbor Slov. Šolske Maticе se je vršil v soboto, dne 4. aprila 1925 ob 18. uri v I. mestni deški šoli v Ljubljani. Udeležba je bila zelo pičla. Četudi je bil čas nekoliko nepripraven, bi bil občni zbor tako eminentno važne stanovske kulturne organizacije zaslužil vendar več pozornosti.

Otvorjajoč občni zbor se je predsed- nik dr. Ljud. Pivko spomnil blagopokoj- nega bivšega društvenega blagajnika Jak. Dimnika, kateremu so zborovalci stoje zaklicali »Slava!«

Iz tajnikovega poročila je razen pre- gleda v letih 1922.—1924. izdanih publi- kacij bilo razvidno, da je število članov znašalo koncem leta 1924. za 134 manj nego koncem leta 1921., namreč 2425. Seje je imel odbor v zadnji poslovni do-

bi 4; o njih so izhajala poročila v »Učit. Tovarishu«, ki se mu izreka zahvala za njegovo častno gostoljubje. Društvo je dobilo po naklonjenosti ljubljanske mestne občine svoj društveni lokal; Slov. Šol. Matica plačuje sicer najemino, a ljubljanska mestna občina je za njo prostor adaptirala. Končno je tajnik predložil, da se vpiše J. Dimnik med društvene častne člane (soglasno sprejeto).

Iz blagajnikovega poročila posnemamo, da je društvo imelo v zadnjem troletju prometa 464.925,99 Din, društveno premoženje pa predstavlja vrednost 204.195,81 Din.

Poročili sta bili sprejeti in odboru je bil podan absolutorij.

Po volitvah (in seji, ki je sledila občnemu zboru) se je konstituiral novi odbor tako-le: predsednik dr. Ljud. Pivko; podpredsednik Fran Gabršek; tajnik M. Kovačič; blagajnik Pavel Plesničar; knjižničarka Vita Zupančičeva; odborniki: Ljud. Černež, Rado Grum, dr. Iv. Lah in Ignacij Mlačnik; odborni, namestniki: Ivan Dimnik, Engelbert Gangl in Gustav Šilih; preglednika računov Bogomir Fegic in Ferdo Juvanc.

Izmed predlogov in slučajnosti je treba omeniti: Občni zbor je pooblastil odbor, da po lastni uvidevnosti obdari revnejše učiteljske kot tudi prosvetne organizacije z nekoliko poskodbami, vendar porabnimi izvodi publikacij SŠM. (Opozarjamo na to prizadele!)

Za leto 1925. se izda Ped. Zbornik in II. zvezek »Pedag. klasičkov« ter tretja, doslej še ne določena knjiga. — Sploh se naj vsako leto izdajo po tri knjige. — Za poznejšo dobo sta avizirani knjigi »Učna snov iz botanike za osnovne šole« in »Učna snov iz zoologije za osnovne šole«, obe izpod peresa prof. Alf. Valesa.

Glede nagrad pisateljem in prevajalcem se povzame ključ po društvu književnikov.

Gg. velika župana v Ljubljani in Mariboru se naprosita, naj naredita, da postane naročevanje publikacij SŠM obvezno za vse šole oziroma šolska vodstva v njunem področju. — UJU poverjeništvu Ljubljana se naprosi, da napravi za svoje člane obvezno članstvo pri SŠM.

V bodoče se bo spisovanje publikacij SŠM razpisovalo.

Po predlogu odb. nam. Eng. Gangla izda SŠM kot izredno publikacijo knjigo »Mladim učiteljem na pot« s praktičnimi nasveti za delo v šoli in izven nje; načrt napravi predlagatelj sam in prevzame tudi uredništvo, posamezna poglavja pa spišejo pisatelji. — Občni zbor je bil zaključen ob 19. uri 25 minut.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— f Počitniški Kosovski izlet. Na Vel. ponedeljek se je vršil sestanek udeležencev (k) II. počitniškega izleta v Slovenskih Konjicah v »Narodnem domu«, na katerem smo sklenili: 1. Program: Ljubljana, Zidani most, Zagreb, Beograd, Niš, Skoplje, Kosovo polje, Skoplje, Niš, Zaječar, Negotin, Prahovo, po Donavi v Beograd (od tu event. v Subotico) Ljubljana. 2. Čas: Prvi dan avgusta — 10—14 dni. 3. Financa: 1200 Din. 4. Da ne bo število udeležencev preveliko, se sprejmejo samo udeleženci I. in II. počitniškega izleta. Radi ugotovitve števila udeležencev III. počitniškega izleta se morajo javi-

ti vsi še enkrat do 1. maja. Kdor se do tega roka ne prijavlja, se smatra, da ne potuje z nami. 5. Tovariši iz St. Bečaja se na njihovo prošnjo sprejmejo in se nam pridružijo v Beogradu. 6. Sprejele so se resolucije z ozirom na učitelje in profesorje in F. S. — Po zborovanju je bil izlet v Zreče. Za dolžnost smatram, da se zahvalim za prijaznost in gostoljubnost našim zvestim članicam »mrovljišča« tovarišicama Tončki in Marjanci Režabekovi. Tudi iz Konjic smo odnesli nepozabne spomine. — Sl. Mrovlje, učitelj, Črnomelj.

Gibanje učiteljske omladine.

— uč 14. sestanek učiteljskega naraščaja v Mariboru se je vršil 18. aprila 1925 v deklški meščanski šoli v Cankarjevi ulici, kjer ima svoje prostore Pedagoški krožek. Gospa ravnateljica Stupica je z največjo ljubeznivostjo ugodila naši prošnji in na večer sestanka osebno poskrbela, da je bil za nas pripravljen prostor poleg sobe Pedagoškega krožka. Najtopleje se ji zahvaljujemo za gostoljubje. Vodja našega odseka je storil prav, da je naprosil predsednika Pedagoškega krožka, g. prof. Šilaha, da bi nas upeljal v delo krožka in nam zlasti raztolmačil pomen in uporabo aparatov, ki se jih poslužuje eksperimentalna psihologija, in jih ima krožek. G. prof. Šilih se je z veseljem odzval povabilu, omenil pa je, da želi, preden napravi poizkuse z aparati, izpregovoriti nekoliko o eksperimentalni psihologiji. Ob njegovem govoru smo uživali. V spretno sestavljeni, razumljivi obliki nam je govoril o tej poti psihologije. Takoj uvodoma je poudarjal, da ni to nobena nova psihologija, ampak je eksperiment, psihologija le ena izmed poti, ki se je poslužuje psihologija, da čim najuspešneje vrši svojo nalogo in pride do najboljših rezultatov. Govoril je o razvoju psihologije, o raznih strujah. Kakor filozofija je tudi psihologija do novejših časov izvajala osnovne nauke za duševne pojave iz metafizike. Ko pa so prirodnoznanstvene vede opirale svoje sklepe na induktivna opazovanja, se je začela tudi psihologija znanstveno urejati in usmerjati. Na Angleskem so najprej poizkusili postaviti duševno življenje na osnovo izkustva in opazovanja. Zlasti J. Locke in Hume veljata kot začetnika empirične ali izkustvene psihologije. D. Hume izvaja vse duševno življenje iz preprostih vtisov, ki jih ureja po asocijacijskih zakonih. Herbart je hotel celo matematično preračunati pravila duševnega življenja. Fechner nato v svoji Psihofiziki preiskuje razmerje med dražljaji in občutki — ter jih smatra kot posebno poglavje fizike. Pojavi se struja, ki povdarja sorodnost duševnih pojavov s fiziološkimi in končno nastopi Wundt, ki združi mehanična in fiziološka stremjenja prejšnjih dob, povdarja zlasti čustva in voljo in njihov vpliv na predstave — veže torej nekaj novega z ostalimi, že zavestnim ter naziva to apercepcijsko psihologijo. Tako se je torej razvijala psihologija od prvotne metafizične do psihologije (predstav) razuma intelektualne, psihol. čustva ali emocionalna in psihol. volje ali voluntaristične do najnovejše psihologije pojačenega samoopazovanja na eksperimentalni podlagi. Za vse struje je navedel predavatelj predstavnike iz prejšnje in najnovejše dobe. Nato je govoril o nalogah psihologije: opis dušev. funkcij in razlaga, o obsegu in izhodi-

šču: normalna, anormalna psihol., psihol. otroka, Tumult: Einführung in die Jugendkunde, psihol. živali in psihol. individualnih diferenc. Nato je prešel k uporabi psihotehnika in pedagoška psihologija, ter je govoril o virih in metodi. 1. Opazovanje samega sebe. 2. Telesni spremljevalni pojavi, ki so zakonito zvezani z duševnimi. 3. Objektivni psihoni tvorijo: sege, običaji, vera itd. 4. Biografije, karakteristična pesniška dela i. dr. Metoda se ravna po predmetu, zmožnostih in s poizkusnimi osebami. Opazujemo samega sebe ali istočasno z mišljenjem ali povratno, retrospektivno. Zbiranje enakovrstnih opazovanj, slučajnih ugotovitev. Duševne prikaze natančno opišemo. In končno je govoril g. prof. Šilih še o potih, ki se jih poslužuje psihologija: 1. Vprašanja, precizna, o prikazih, ki jih je lahko dognati, je staviti zanesljivim osebami. 2. Eksperiment, ponavljanje je vedno mogoče, se dajo variirati, razne možnosti opazovanja. Eksperimenti so: 1. psihofizični, kažejo na razmerje med dušo in telesom, paralizem ali vzporednost, 2. eksperiment izražanja ob občutkih ugodja neugodja, 3. eksperiment dela, motorično senzorično glede na spomin, 4. reakcijski eksp. asocijacija, abstrakcija, eksp. najkompliciranejših duševnih funkcij, 5. opazovanje samega sebe; miselna pot. Na naslednjem sestanku nam je obljubil g. prof. Šilih, da bo praktično izvajal nekatere najvažnejše eksperimente. Tov. predsednica je zelo spretno vodila ta sestanek in se je g. predavatelju v imenu vseh prav pristočno zahvalila. Navzočih je bilo nad 60 tovarišev in tovarišic, ki so z viharim ploskanjem izražali zadovoljstvo nad predavanjem. Prihodnji sestanek bo 2. maja istotam. 25. aprila pa se peljemo vsi v Ljubljano obiskat naše tovariše. Na svidenje! — Zapisničarka.

Splošne vesti.

— Hrvatsko učiteljsko društvo za grad Karlovac priredi z Belokranjskim učiteljskim društvom skupno zborovanje dne 7. maja 1925 v Metliki. Podrobneje je razvidno iz vabila zadaj.

— f Pavel Košir, šolski upravitelj, bivši šolski nadzornik, predsednik podružnice sadiarskega in vrtnarskega društva Prevalje, odbornik Šolske Matice, imejitelj raznih priznanj itd. je dne 18. aprila 1925 ob 1/2. popoldne po dolgi mučni bolezni, v starosti 47 let izdihnil svojo blago dušo. Pogreb nepozabnega pokojnika je bil v ponedeljek, dne 20. aprila 1925 ob 4. popoldne iz Narodne šole na pokopališče. Preostalim naše sožalje!

— Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani namerava prirediti letošnje počitnične 3 ferijalne kolonije. Kateri šolski upravitelj bi prepustil 1 šolsko sobo za dobo enega meseca, kjer bi bilo nastanjenih 25 deklic? Kraj naj bi bil v bližini vode, kjer bi se otroci kopali in če mogoče blizu železnice. Cenjene prijave prosimo poslati na upravo »Učit. Tovarishu«.

Letos so se pojavile nove velikonočne pisanice na temelju belokranjskih. To je delo našega stanovskega tovariša. Kritika o njih je izšla v »Slov. Narodu«. Belinove pisanice. — Tov. Belin se v podeželskem tihožitju posveča naši narodni umetnosti in zbira motive, da ž njimi oplodi naše narodne rezbarije. Letos je izdelal prvo serijo velikonočnih pisanic. Pisanice so tako uspele in umetniško izdelane, da je prof. Grebenc, ki spada v jurijo za pariško dekorativno razstavo, izbral 24 komadov teh pisanic in jih odposlal v Pariz v reprezentanco

narodno-umetnostnih predmetov iz Slovenije. Pisanice so izdelane z velikim umetniškim okusom, naslanjajo se deloma na popolnoma izvirne motive in okraske. Barve so pester in umerjene. Tov. Belin je svojim pisanicam dodal izvirno zamisel; iz vsake moli svilena vrstica, ki omogoča, da se pisanica lahko lično razobesi. Letošnjo zbirko razstavlja v izloženem oknu trafike Sever v Šelenburgovi ulici. Povsod ljubijo dokaze domačnosti in domačije, posezimo tudi mi po naših pristnih domačih pisanicah. Okrašena s pisanicami in cvetjem je Velika noč v tesnem mestnem obzidju mnogo priskrbejša in pomladanska, zato so vzbudile tudi te pisanice mnogo pozornosti.

ŠTAMPILJE
GLASOM NOVE NAREDBE MINISTRSTVA
PEČATE ETIKETE
IZDELUJE TOČNO
GRAVERSKE ZAVOD
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 13

— Poročila se je tov. Stana Horvato, učiteljica na Jesenicah, hčerka uglednega našega tov. Rudolfa Horvata iz Ljubljane z inženirjem gosp. Pavlom Vrbičem v Trbovljah. Čestitamo!

— Prijave za vstop v učiteljsko službo na srednjih šolah. Absolventje filozofskih fakultet, ki nameravajo vstopiti v učiteljsko službo na kakšni državni srednji šoli ljubljanske oblasti, naj se pisмено prijavijo pri velikem županu ljubljanske oblasti vsaj do dne 1. maja 1925. V prijavah naj se navede: učna stroka ter stanje izpita (ali je kandidat že izprašan, ali odobrene domače naloge, ali ima samo absolutorij). Prosvetni oddelek sestavi na podlagi teh prijav seznam učiteljskih kandidatov, ki pridejo v šolskem letu 1925/26. pri oddaji službenih mest v pošto.

— Uradniškemu kongresu v Ljubljani je imenom omoženih uradnic poslala tov. Tončka Šijanec brzojav sledeče vsebine: »Uradniški kongres v Ljubljani pozivamo, da se zavzame za izplačevanje polnih doklad z uradniki omoženim uradnicam.«

— »Zbori«. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Urejuje Zorko Prelovec. Izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Izšla je četrta številka, ki prinaša J. Ravnikov moški zbor »Kam si šla« in St. Premrov mešani zbor »Polček«. Novi naročniki (letna naročnina 20 Din) naj se priklase po dopisnici na naslov: Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Vsem pevskim društvom in zborom ter ljubiteljem naše pesmi list toplo priporočamo v naročbo.

— Na osnovni šoli v Loškem potoku se je nabralo za »pirhe« neodrešenim bratom 190 Din, za »Francoski dan« 123 Din 50 para.

— V založbi kr. zaloge šolskih knjig in učil v Ljubljani izide tekom junija t.l. šolska knjiga dr. Janko Bezjak Nemška vavnica II. del za osnovne, meščanske in srednje šole

— Usposobljenostni izpiti za meščanske šole. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. br. 2206 z dne 4. febru-

LISTEK.

„Narodna enciklopedija“ srpsko-hrvatska-slovenačka.

(Zvezak 1. Izdan 14. III. 1925. Ur. Prof. St. Stanojević. Cena 45 Din. Izd. Bibliografski zavod d. d. Zagreb, Gundulićeva 29.

Izšel je prvi zvezek tega velikega dela, ki ga ne bo smela pogrešati nobena šola in iz katerega bo učiteljstvo lahko črpalo snov za svoje delo v šoli in izven nje.

To delo lahko smatramo za prvi simbol in znak našega znanstvenega kulturnega edinstva in ujedinjenja, kot temelj za edinstveno nadaljnje delo na posameznih panogah. To, kar so nam bili dosedaj nemški leksikoni iz katerih smo črpali duhovno orientacijo in z njo nem-

ški duh, ki je vel v njih, je sedaj za Jugoslovane »Narodna enciklopedija«, ki nas upelje in seznani z vsemi pojavi, ki imajo stika z nami in nam kaže vse, kar je našega in česar ne najdete v tujih leksikonih.

Zato je to delo potrebno za vsakega jugoslovenskega izobraženca.

Cela »Enciklopedija« bo imela 18 do 22 zvezkov in bo izhajala redno vsaki mesec. Za stalne naročnike, ki se še sprejemajo, je cena zvezku znižana na 40 Din. Dobi se cirilski ali latinski izvod, kar je treba posebej omeniti pri naročbi. Prvih 7 zvezkov bo tvorilo prvo knjigo, za katero se dobe posebne originalne platnice za stalne naročnike za 15 Din, za druge 25 Din.

Celota bo tvorila tri knjige.

Opozarjamo na to veliko delo, ki ga ne sme manjkati v nobeni učiteljski knjižnici in ki bo znanstveni vir naše jugoslovenske kulture.

Čitanka za strokovne obrtno-nadaljevalne šole.

(V 5. odstavku s posebnim ozirom na gostilničarske šole.)

Sestavil Fran Marolt, učitelj. Cena vezani knjigi 45 Din. Izdala in založila »Zadruga gostilničarjev in kavararjev v Ljubljani«. Tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Knjiga je odobrena od odd. min. trg. in industrije.

Maroltova knjiga nam izpolni vrzel v literaturi naših šolskih knjig, ki je že dolgo čakala izpopolnitve. Obeležje knjige je sicer strokovno, vendar daje tudi obče duševne književne hrane gojencu.

Knjiga obsega leposlovni, zemljepisni, zgodovinski, prirodznanstveni del, oddelek za promet in obrt, strokovne spise specialno za gostilničarsko obrt in oddelek za zdravstvo.

Posebnost so skrbno sestavljeni spisi za gostilničarsko obrt, ki uvajajo v

vedenje z gosti in v natakarijevo zunanost, gospodarstvo, varčnost, knjigovodstvo, vinarstvo, pivovarstvo, konserverjanje raznih zvrsti v gostilničarstvu, sedaj in nekoč ter prinaša tudi biografije naših poznanih zaslužnih mož za povzdigo gostilničarske obrti pri nas.

Zdravstveni spisi so prav praktično sestavljeni in ustrezajo tako za gostilničarske tečaje, kakor za obrtno nadaljevalno šolstvo. Še bolj vstreza temu oddelek promet in obrt, ki bi v zvezi z zemljepisnimi spisi dobro služil tudi čitankam za trgovske šole. Ti so posebno praktično sestavljeni.

Čitanka izpopolnjuje lepe slike naših pokrajin, sadežev in zaslužnih mož za gostilničarsko obrt. Prepričani smo, da bo ustrezala svojemu namenu in da bodo po njej segle tako obrtno-nadaljevalne, kakor gostilničarske šole. Odlikuje se pa tudi po okusni vnanji obliki.

arja 1925, odnosno O. N. br. 15.644 z dne 1. aprila 1925, odredilo, da se morejo izpiti za meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Ljubljani, odnosno v Mariboru, polagati samo še v roku meseca maja t. l. od šolskega leta 1925/26, nadalje pa bodo mogli te izpite polagati samo redni slušatelji višjih pedagoških šol v Beogradu in Zagrebu. Ministrstvo prosvete hoče poskrbeti, da se vsako leto sprejme na obe višji pedagoški šoli tudi nekaj slušateljev iz Slovenije.

„Kupite srečke za Razlagov spomenik“

Izredno učinkujoče zdravilo proti vsem vrstam revmatizma. V dobi za minulo strašno svetovno vojno trpi naš narod mnogo na revmatizmu, a večidel teh bolnikov še danes ne ve, kako lahko in hitro se ta bolezen ozdravi z zdravilom Radio-Balsamica dr. Rahlejeva. Že v Rusiji je dr. Rahlejev posvetil vse svoje moči proučevanju tega zdravila in dosegel izredno velike uspehe. Ko je pred dvema letoma začel preizkuševati svoje zdravilo v Sloveniji, ima danes tudi pri nas zaznamovati neverjetno lepe rezultate. Ni čuda torej, da je danes njegovo zdravilo priznано vseobče kot edino in najbolje sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Njegovo izredno učinkovitost najbolj potrjujejo številna priznanja profesorjev in zdravnikov kakor zahvalna pisma ozdravljenih bolnikov.

Radio-Balsamica izredno hitro deluje in ne pušča nikakih sledov na koži ne na srcu in je popolnoma neškodljiv. Po uporabi dveh do treh steklenic Radio-Balsamica se ozdravi vsak, tudi najstarejši revmatizem.

Učiteljska gospodarska organizacija.

Učiteljski konvikt v Ljubljani,

XXX. redni občni zbor društva za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani je bil dne 8. aprila 1925 ob 10. uri v prostorih Hranilnice in posojilnice Učit. konvikta z običajnim dnevnim redom:

Predsednik E. Gangl konstatira, da je v zmislu društvenih pravil občni zbor sklepčen. V toplih besedah se spominja pokojnega tovariša Jakoba Dimnika, ustanovitelja in jako zašlusnega moža za naše društvo. Čast hvaležnosti nam veleva, da mu postavimo neizbrisni spomin, ko društvo doseže realizacijo svojega namena. V počaščenje njegovega spomina se navzoči dvignejo s sedežev in mu zakličejo »Slava«.

Tajnikovo poročilo.

Društvo za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani je dne 28. decembra 1924. l. neopazeno končalo tridesetletnico svojega obstoja. Tega dne v letu 1895. je bil ustanovni občni zbor društva. Misel o njegovi ustanovitvi se je rodila v glavi moža, ki ni bil le izredno marljiv in vztrajen učitelj z dušo in srcem, marveč je z besedo in dejanjem neumorno posvečal napredku in razvoju šolstva, procvitu in ugledu učiteljskega stanu vse svoje življenske sile in bil močan steber naše stanovske organizacije. Naš nepozabni tovariš, pokojni šolski ravnatelj Jakob Dimnik, je že par let pred ustanovitvijo društva sprožil proti tedanjemu uredniku »Učit. Tovariša«, pokojnemu nadučitelju Andreju Žumru, misel, da bi bilo v veliko korist učiteljstvu, ako bi začeli zbirati darove za zgradbo »Učiteljskega konvikta«. Jako zanimiva je zgodovina te ustanovitve, ki je kratko opisana v uvodu o ustanovnem občnem zboru. (Jo prečita).

Ako bi mila usoda ohranila tovariša Jakoba Dimnika še pri življenju, sem uverjen, da bi tudi tridesetletnica obstoja našega društva ne šla tiho mimo nas.

Blag bodi spomin našemu tovarišu Jakobu Dimniku, blag spomin možu, ki mu je bilo življenje en delaven dan, blag spomin njemu, ki se je od prvih let učiteljevanja pa do zadnjega diha boril z vsemi moralnimi močmi za pravice, svobodo, ugled, čast in dobro ime učiteljskega stanu!

Društveni odbor je tudi v zadnjem upravnem letu mirno deloval, pridno zbiral darove in množil kapital. Na odborovi seji dne 28. septembra 1924 smo po smrti tovariša Jak. Dimnika, ki je od postanka društva pa do svoje prerane smrti vztrajno in vestno oskr-

Učiteljski pravnik.

§ Polletna poročila šolskih upraviteljev in nadzornikov o stanju šolstva so uradno predpisana v »Osnovni Nastavi«. Za upravitelje ne direktno, a jih zahtevajo nadzorniki, ker drugače ne morejo sestaviti točno svojih poročil. Za nazaj je izkaze izpolniti do 1. maja, za drugo polletje pa do 1. julija. Izkaze bo založila Učiteljska tiskarna, da se prihrani rubriciranje.

§ Neopravičeno prejemanje stanarine ter draginskih in rodbinskih doklad. Veliki župan mariborske oblasti v Mariboru, dne 5. aprila 1925 P. br. 3357/25. Določal sem, da prejemajo učne osebe, ki so samskega stanu ali poročene ter žive v skupnem gospodinjstvu, polno stanarino. Istotako so nekateri v užitku draginske, odnosno rodbinske doklade, ki jim ne pritiče po zakonu. Naročam naslovom, da sestavijo seznam vseh učiteljskih parov z opombo, ali žive v skupnem gospodinjstvu ali ne in katero stanarino dobivajo. Pri samskih osebah naj se neposredni starešina izjavi o pravilnosti stanarine, ki jo dobivajo. Pri vseh oženjenih nastavniki naj se revidirajo doklade za otroke v zmislu čl. 42. draginske uredbe. Starešine naj revizijo stanarin in doklad izvršijo na podlagi plačilnih listov, v katerih bo od 1. aprila naprej označena plača ločena od doklad. — Za velikega župana: dr. Poljanec s. r. — Ker nekateri napačno tolmačijo gornji odlok in menijo da gre za zaračunavanje naturalnih stanovanj, moramo pojasniti, da se tiče gornji odlok čl. 28. čin. zak., ki določa, da dobivajo samci le 75% stanarine in oženjeni, če služita oba v istem kraju, le eno, in sicer večjo stanarino. Naturalnih stanovanj se ne zaračunava v zmislu čl. 39. čin. zak.

boval blagajno, kooptirali v odbor tovariša Alojzija Keclja, ki je radovalno prevzel blagajniške knjige in račune ter vodi in opravlja blagajniške posle s priznano točnostjo in vestnostjo. V kolikor je bilo izvedljivo, je tovariš blagajnik ugodil željam, izraženim na lanskem občnem zboru glede centraliziranja denarnih naložb na skupno knjižnico. Odbor je na tej seji soglasno sprejel blagajnikove predloge:

1. Za pokrovitelje naj se vpišejo vsi tisti, ki so v višini pokroviteljske vplačali »Ganglov kamen« ali pa darovali brezobrestno posojilo Učiteljskemu konviktu.

2. Med društvenike naj se vpišejo vsi darovalci, ki vplačajo pod katerimkoli imenom zneske pravih članov.

3. Blagajniku se dovoli kredit v nabavo zapisnikov za pokrovitelje in druge društvenike.

4. Društvo naj pristopi k poštenu čekovnemu zavodu.

V letu 1924. je bilo članov pokroviteljev 274, ustanovnikov 18 in pravih 81; skupaj 373.

Na seji dne 28. septembra 1924 smo tudi razmotrivali vprašanje o nameravani prireditvi književne tombole v korist do polovice »Učiteljskemu konviktu v Ljubljani«, do polovice pa »Učiteljskemu domu v Mariboru«. Vprašanje o tej tomboli smo načeli že na zadnjem občnem zboru. V ožji odsek za književno tombolo sta bila izvoljena tovariša Fegic in Juvanec, ki sta stopila v stik s tovarišem Karlom Mahkoto, tajnikom Jugoslov. Matice, da jima poda smernice in načrt za tombolo. Nameravali smo prirediti načrt in tombolo jeseni 1924. Ker pa je v tem času Jugoslov. Matica sama priredila svojo književno tombolo, smo morali zaradi konkurence zaenkrat opustiti to misel. Društvo za zgradbo Učit. konvikta bo izvedlo književno tombolo v tekočem letu.

Tovariš Josip Lapajne je v imenu okrajnega učiteljskega društva kranjskega izrazil željo, naj društveni odbor seznanj učiteljstvo s pregledno zgodovino Učiteljskega konvikta, z njegovim denarnim stanjem, inventarjem in s čisto bilanco. Društvena pravila so še vedno v zastareli obliki; treba jih je nujno predelati in urediti društveno članarino. V imenu svojega učiteljskega društva prosi več agilnosti, da se čim prej začne z zgradbo konvikta. — Tovarišu Grumu so Lapajnetova izvajanja simpatična, vendar v sedanjem času ni misliti na stavbo konvikta. Za to je sedanje društveno premoženje še prenizko, posojilo pa predrago. Konvikt moramo zgraditi le z lastnimi denarnimi sredstvi, ne pa s posojilom, če hočemo, da konvikt

ne bo pasiven. Glejmo, da organiziramo vse učiteljstvo ljubljanske oblasti k podpiranju konvikta. Prihodnji društveni odbor naj z vso paro deluje na pomnožitev kapitala; obrne naj se na naše poverjeništvu UJU s prošnjo, da izda vsem učiteljskim društvom okrožnico, naj bo vsak član organizacije UJU obenem tudi član društva za zgradbo konvikta. V tem zmislu bo treba izpremeniti tudi društvena pravila in določiti letno članarino po 100 Din, ki se naj od društvnikov pobira mesečno po 10 Din. Tovariš Ivan Dimnik podpira Grumova izvajanja in priporoča, naj se v bodoče pritegne vsakemu občnemu zboru po en član vsakega učiteljskega društva v ljubljanski oblasti, da se jih točno seznanj z društvenim delovanjem in pouči o agitaciji v prid društva.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik tovariš Al. Keclj poda društveni promet in bilančno stanje. Skupni prejemki Din 259.249.51, skupni izdatki Din 258.549.51. Skupni promet Din 517.799.02. Društveno premoženje, ki znaša Din 244.102.16 loči na tri dele. Prvi del vsebuje dvomljive terjatve; avstrijsko vojno posojilo, naložbe v dunajski poštni hranilnici in 20% odpis ob ureditvi denarnega prometa Din 2505.96. Drugi del obsega nemobilno glavnico: 2 srečki, 2 obligaciji, 194 obveznic 7% državnega posojila, inventar, Jos. Travnov legat in Reichovo polico Din 33.001.16. V tretjem delu je mobilna glavnica: posojila in hranilne vloge Din 208.595.04. Brezobrestnega posojila smo dosedaj prejeli Din 34.479.50, od tega smo vrnili Din 1900, darovanih pa je bilo Din 6037; tedaj dolguje društvo Din 27.542.50. Obresti tega posojila so dosegle društvu v letih 1921. do 1924. skupno Din 5065.92. V teku 4 let bo ta dolg popolnoma krit z obrestmi. Trdno upamo, da bodo dobra učiteljska srca obojega spola provzročila diktat na darilo njihovih še obstoječih posojil društvu po vzgledu dosedanjih 33 darovalcev.

Državnih 7% obveznic je 194. Obresti teh znašajo letno Din 1911. Ker je teh obveznic še mnogo med učiteljstvom, upamo, da jih društvo še prejme v povečanje svojega premoženja.

Šest Jos. Travnovih legatov smo združili na eno hranilno knjižico. S tem smo dosegli 9% obrestovanje.

Letne obresti od društvene imovine znašajo Din 21.179.23.

Letnine in darovi pod raznimi naslovi so se dvignili na Din 25.017.50. Tako dobre letnine naše društvo še ni imelo v svojem 30-letnem obstoju. Ta brezmejna požrtvovalnost našega učiteljstva

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k Dr. Janez Ev. Krek, Izbrani spisi III. zvezek: Socializem iz leta 1901. Druga neizpremenjena izdaja. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1925. Cena broš. Din 80.

V zadnjem času so dr. Krekov Socializem, ki je že davno pošel v knjižničarstvo, plačevali po 300 do 400 dinarjev za izvod, pa ga še ni bilo nikjer dobiti. Iz tega dejstva izvira prvič, da so vsi tisti, ki so bili srečni posestniki te knjige, znali čuvati to redko in iskano knjigo kot dragocen zaklad in drugič, da je bilo vedno dovolj ljudi, ki so hoteli dobiti to knjigo v svojo knjižnico pa magari za ceno 500 Din.

Zato je storilo založništvo veliko kulturno delo, ko se je odločilo iz nova izdati to knjigo.

mora vsakemu imponirati. Ostanimo vsaj taki, kakor smo bili v preteklem letu! Učiteljstvo naj ohrani dosedanje naklonjenost društvu, naj deluje zanj z vso dušo, da pridemo čimprej do zidanja prepotrebne Učiteljskega konvikta!

Tovariš Josip Lapajne želi, da se splošno denarno stanje objavi v »Učiteljskem Tovarišu«, kar se tiče podrobnih zneskov, bo pa okrajno učiteljsko društvo prosilo za prepis blagajnikovega poročila. (Je zgoraj objavljeno. — Op. uredn.)

V imenu pregledovalcev računov poroča tovariš Fegic, da so računi in priloge v najlepšem redu, zato predlaga blagajniku in odboru absolutorij. Soglasno sprejeto.

Volitve.

Tovariš Josip Lapajne omenja, naj se društvena pravila najprej preuredijo; ko bodo nova pravila sestavljena in odobrena, naj se skliče izredni občni zbor, ki bomo na njem izvedli volitve. Tovariš Grus predlaga volitev z vzklikom. Tovariš Fegic predlaga stari odbor do izrednega občnega zbora. Soglasno sprejeto.

V anketo za izdelavo novih pravil, ki naj bodo do binkošti izvršena, se soglasno izvolijo tovariši: Ivan Dimnik, Mirko Fegic, Rado Grum in Josip Lapajne.

Do prihodnjega izrednega občnega zbora se soglasno izvoli za društvenega blagajnika tovariš Alojzij Keclj.

Pregledovalcem računov sta soglasno izvoljena tovariša Mirko Fegic in Avgust Korbar.

Slučajnosti.

Ker se književna tombola v minuli upravni dobi ni mogla izvesti, predlaga tovariš Fegic, naj se izvede letos. Sprejeto.

Ko se določijo po čl. 22. č) izredni društveni izdatki, zaključni predsednik XXX. občni zbor.

—g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je v preteklem tednu prejelo 145 Din, katere so darovali: Julij Mayer, nadučitelj v Dobu, 5 Din kot mesečni prispevek za april; Juraj Režek, učitelj v pok. in Anton Likozar, nadučitelj v pok. po 10 Din letnine; Fran Kavčič, nadučitelj v pok. pri Dev. Mar. v Polju, 20 Din letnine; učiteljsko društvo za radovljiški okraj 100 Din za Ganglov kamen ob priliki odlikovanja okrajnega šolskega nadzornika Janka Baraga. Pri srčna hvala! Letošnji prejemki znašajo 3618.50 Din.

Delo je danes staro komaj 25 let in je ob svojem srebnem jubileju ravno tako aktuelno, kakor je bilo takrat, ko je izšlo. Saj resnica je učna, neizpremenljiva in ne zastara nikdar. »Socializem« nosi v sebi izžgan pečat orjaške Krekove osebnosti. Krek ni hotel napisati strogo znanstvene, filozofske razprave o socializmu, on je zbral svoje tozadevne misli v enotno niz in je ustvaril svoj socialni program. Ta knjiga je agitator, organizator, političen vademecum in nedosežen ideal vsakomur, ki se hoče natančneje poučiti v miselnosti dr. Kreka. Odprto srce, gorka ljubezen, hladna misel in konsekvntno izvedeno prepričanje, to je bila moč dr. Kreka. Tako je tudi njegovo delo Zgodovina Socializma, ki jo podaja v tej knjigi prvi slovenski Jugoslov. je obdelana s tako pridnostjo, takim znanjem in tako dovršenostjo, da vpliva na bralca kakor razodetje. V predgovoru beremo: »Kdor hoče razumeti naš čas, razumeti sedanjo Rusijo, Nemčijo, Anglijo itd., mora poznati razvoj socializma. Zato nam je ta knjiga potrebna. V knjigi najdeš obdelana poglavja o

Šolske upravitelje in nadzornike

opozarjamo, da je v tisku

„Izveštaj o stanju škola“

kakor je predpisan uradno v 1. in 12. zvezku »Osnovne Nastave«, službenega lista min. prosvete za osnovno šolstvo in ga morajo predložiti vsake pol leta šolski upravitelji in nadzorniki.

Izšle bodo vse predpisane vprašalne in statistične pole.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

družbi, o pravičnosti, in pravu, to je o lastniški pravici, o rodbini in narodu, o državi itd. Nato sledi zgodovina socializma pri Francozih od leta 1848, o Marxu, o komunistih, o katoliško socialnem programu, o anarhizmu, o delavskem gibanju itd. Rabil bo to knjigo filolog, dijak, učitelj, inteligent in preprost človek.

—k Mali Lord, roman, angleško napisal F. H. Burnett, poslovenil K. Pribil. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. Din 24, v platno Din 36.

Ta povest gre sedaj drugič med Slovence, v novem prav lepem prevodu. Povest je najbolj znano in najbolj popularno delo sloveče angleške pisateljice Burnett in je prevedeno v prav vse kulturne jezike. Prvi slovenski prevod je bil takoj razprodan, zato bo nova izdaja posebno dobrodošla mladim in odraslim. Le nerad odlaga človek Malega Lorda, ko ga prečita. Knjiga je pisana v tako priljubljem tonu, da bi jo prebral v enomer. Vso povest preveva neka mila, neobičajno ugodna prikljupljivost, ki počasi premore tudi manj čustvenega človeka, da se mestoma ne more ubraniti solz. In ker tako blago vpliva na človeško srce, je pripravna za mlade in velike bralce, kakor malokatera knjiga. Vsak, ki jo prečita, jo odlaga s tihim sklepom v srcu, posnemati malega junaka prekrasne povesti. Kakor je knjiga opajala stotisoče, kakor sem jaz ob njej pozabil nekaj ur nase in na svet, tako se tudi ti draga bralka in dragi bralec ne boš mogel odtegniti prelesnemu njenemu čaru, ko se poglubiš vanjo. Vem, da je ne odložiš, dokler jo ne končaš. In če ti bo ugajala, priporočaj jo svojim vrstnicam ali vrstnikom. Knjiga s tako zlato vsebino v današnjih dneh gotovo zasluži, da najde pot v vsako slovensko hišo. Ne le vrecle užitka, tudi izvor dobrote in plemenitosti bodi vsakemu olikanemu malemu in velikemu otroku našega naroda.

—k »Rečnik svijlu mesta« kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca sastavljen na osnovu službenih podataka Ministarstva Unutrašnjih Dela. Krajem ovoga meseca izlazi iz štampe knjiga »Rečnik mesta« sa sadržajem: 1. spisak županijskih oblasti Kraljevine SHS, spisak srezova Kraljevine SHS, 3. spisak opština Kraljevine SHS. — I. deo, Administrativna podela Kraljevine SHS (sastavljena prema novoj uredbi o podeli zemlje). Ovaj deo sadrži: 1. podelu Kraljevine SHS na 33 županijske oblasti; 2. podelu svake županijske oblasti na srezove; 3. podelu svakog sreza na opštine, sa naznačenjem sedišta opštine; 4. podelu svake opštine na mesta, koja su sastavljaju (sela, zaseci, salaši, pustare, naseobine i t. sl.); 5. broj domova, stanovnika i najbliža državna pošta za svako mesto. — II. deo, Registar mesta Kraljevine SHS. Ovaj deo sadrži spisak svijlu mesta Kraljevine SHS po azbučnom redu sa naznačenjem da li je dotično mesto varoš, varošica, selo, zaselek, salaš i t. sl., kojoj opštini, srezi i oblasti dotično mesto pripada, kao i koja mu je najbliža državna pošta. »Rečnik svijlu mesta« sadrži ukupno oko 1200 strana i staje u pretplatu 240 dinara. Novac se polaže po prijemu knjige. Sa narudžbinom treba se obraćati Uredništvu »Rečnika svijlu mesta« Kraljevine SHS, Beograd, Pripremska ul. br. 6. — Administrativna podela Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Slovenije štampana latinicom.

—k Milka Martelančeva: Otroško perilo. Iz uprave »Ženskega sveta« v Trstu je izšla lična knjižica za otroško perilo. Spretna urednica prilog, ki izhajajo mesečno v »Ženskem svetu«, gđ. Milka Martelančeva, je podala v tej knjižici, ki je za nas nekaj povsem novega, materam vse ono, kar potrebuje otrok od dojenčka do štirinajstletne dobe za perilo. Lepo število risb in opis istih nujna tudi v krojenju in šivanju manj vežbanim mamam možnost, da izdelujejo vse predmete perila za svojo deco same. Poleg preprostih predmetov za splošno rabo je v knjižici tudi več luksuznih predmetov okrašenih z ročnim delom, do katerega imajo naše žene toliko veselja in katero pridobiva čimdalje večjo vrednost. Od povojev, podbradkov in otroških čepic te vodi knjižica do dečje in dekličje dobe. Dve bogati prilogi s kroji in neštetihi predlogami za izdelovanje ročnih del na perilu, daje knjižici posebno vrednost. Vsi osnutki za vezenine so v narodnih motivih. Spretno sodelovanje so baš na teh prilogah pokazale, kaj se da napraviti iz naših domačih motivov. »Ženski svet« v splošnem in posebej še ta lična knjižica pričata jasno, da stremi uredništvo za tem, čimbolj razširiti domačo umetnost v vezenju, da ne bo treba iskati in sezati onim, ki se zanimajo za ročna dela, po tujih mrzlih šablonah za vezenine na perilu in na onih predmetih, ki nam delajo dom prijeten in udoben. Kajti na prilogah so številni okraski za vezenje, primerni ne le za otroško perilo, nego za perilo v splošnem. Zato bodo knjižica in priloge tudi dobrodošle za učiteljice pri izbiranju vzorcev pri šolskem poduku ženskih ročnih del. Iz najmanjšega in najprostejšega vzorca pa veje narodni duh. Knjižica »Otroško perilo« se naroča pri upravi »Ženskega sveta« v Ljubljani, Karlovska cesta 20/II in stane za naročnice »Ženskega sveta« 12 Din s poštnino vred, za nenaročnice in v razprodaji po knjigarnah na Din 16 brez poštnine. — Šolska vodstva opozarjamo še posebej na to knjižico z ozirom na bogato prilogo za ročna dela.

—k R. Badiura: Pohorje. Praktičen vodnik po Pohorju, Kozjaku, Plešivcu, po Dravski, Mislinjski, Mežiški, Dravinjski dolini in drugih krajih v Podravju. 2 zemljevidi, talni načrt Maribora, 19 slik. Izdala in založila knjig. Kleinmayr & Bamberg.

R. Badiura je izdal svoje V. turistično delo in s tem izpopolnil v pravcu športne in turistične literature našo književnost. Knjižica je priročna in sila bogata po vsebini ter neobhodno potrebna vsakemu turistu, ker na podlagi nje lahko bogato izrazi svoja potovanja in razširi obzorje domovinoznanstva. Opremljena je s praktičnimi zemljevidi Slovenije z izvidom železniških prog, nadalje podrobnem zemljevidu Podravja za potovanje in načrtom mesta Maribora; poleg tega je pa knjižica okrašena še z 19 pokrajinskimi slikami. Knjižica obsega najprej navodilo za uporabo vodnika, obča pojasnila za potovanja v Podravju, turizem, planinstvo, zimski sport, lov. V topografskem delu najdete z eno besedo vse, česar potrebujete in v tako praktični obliki, da kdor je enkrat knjižico uporabljal na potu, je drugič ne bo opustil. Posebej pa moramo na knjižico opozoriti učiteljsko in šole. Za učiteljsko je knjiga neobhodno potrebna, da si jo nabavi vsak učitelj in da jo priporoča za nabavo knjižnicam v šoli in izven nje. Priporočati pa je tudi, da z uporabo vodnika seznanijo učiteljsko tudi učence in jim knjigo priporočajo na višji stopnji, ker si bo na podlagi nje mladina zelo razširila svoje duševno obzorje in ne bo brezplodno potovala na okrog.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje celodnevno v soboto dne 2. maja t. l. ob 9. uri pri Dev. Mar. v Polju, in sicer skupno z okoliškim učiteljskim društvom. Dnevni red: 1. Predavanje o Masaryku. (Prof. Oswald). 2. Predavanje o novem šolskem zakonu. (Tov. Iv. Dimnik). 3. Priglasitev delegatov za pokrajinsko in državno skupščino. 4. Slučajnosti. Po zborovanju ogled papirnice v Vevčah. Glede skupnega kosila pri g. Kuharju naj se vsakdo oglasi pri tov. Miheliču v Dev. Mar. v Polju po dopisnici. Odhod z vlakom ob 7.40 ali peš točno ob 7½. uri. Zbirališče pred vojaško bolnico. — Odbor.

= ZBOROVANJE UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO bo v soboto, 2. maja t. l. ob 9. uri v šoli v Dev. Mar. v Polju. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Predavanje g. vseučilišnega profesorja dr. K. Ozvalda o Masaryku. 3. Opazke g. srezkega šolskega nadzornika M. Kosca o uradovanju. 4. Priglasitev udeležencev za pokrajinsko in državno skupščino. 5. Nasveti in predlogi. 6. Slučajnosti. Po zborovanju ogled papirnice in nato skupen obed pri g. Kuharju. — Udeležba dolžnost!

= BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje 7. maja 1925 v Metliki skupno z »Učiteljskim društvom za grad Karlovac i okolico« po sledečem vzporedi: 1. Ob 6. uri doček bratskega društva na kolodvoru Metlika. 2. Zajterk v gostilni Makar. 3. Od 8.—11. zboruje karlovško društvo in rešuje interne zadeve. 4. Ob 10½. uri prihod oddaljenih tovarišev(ic). 5. Od 11.—13. zborujeta obe društvi skupno s sledečim dnevnim redom: a) Pozdrav. b) Žgečevi problemi vzgoje najširših plasti našega naroda — poročila tovariš Tončič. c) Učitelj kao nacionalista — poročila tovariš Živojinović. d) Referat tovariša bratskega društva. e) Slučajnosti. 6. Ob 13. uri skupni obed v gostilni Makar. 7. Prosta zabava. Tovariši(ice), bratje Hrvatje pridejo korporativno, zato naj tudi od Vas nikdo ne manjka! Zaradi skupnega obeda javite svojo udeležbo tovarišici Zorki Možinovi v Metliki. — Odbor.

= LITIJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO vabi p. n. članstvo k zborovanju, ki se vrši v Ljubljani na državem moškem učiteljskem (fizik. dvorana), dne 2. maja 1925 ob ½9. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom in poročilom poverjenika tov. L. Jelenca: »O našem sedanjem položaju«. Udeležba častna zadeva stanovske zavednosti! — Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v sredo, 6. maja t. l. v »Narodnem domu« v Mariboru, in sicer: od 10.—11. tekoče zadeve; od 11.—12. prof. Družević s sodelovanjem A. Živka: »Slovenski narodni napravi«. Opoldne obed v »Narodnem domu«. Ob ¼ na 14. ogledovanje delavnic južne železnice pri koroškem kolodvoru pod vodstvom gg. inženirjev. Tov. Vauda vabi vse tov. pevce in pevke, naj pridejo ob 9. uri v »Narodni dom« in seboj prinese obe Mohorjevi pesmarici. Je to njegov zadnji poskus, ustvariti v našem društvu pevske zbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRŠKI OKRAJ bo imelo v soboto, dne 2. maja 1925 ob ½10. uri dopoldne v Krškem izredni občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Predavanje g. dr. Rapeta: »Praktične slike iz pouka v moralki na osnovni šoli«. 3. Volitev (dopolnilna) odbora. 4. Volitev okrajnega prosvetnega odseka. 5. Predlogi in slučajnosti. Predlogi naj se pošljejo ali vsaj izročijo predsedniku pred zborovanjem.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRAJNSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje dne 6. maja t. l. ob 8. uri v Škofji Loki. Dnevni red: Poročilo o delovanju odbora. — Ref.: Temeljni pojmi o narodnem gospodarstvu. — Določitev prihodnjega zborovanja. — Predlogi. — Slučajnosti. Udeležba obvezna. Zborovalni lokal in obvestilo o skupnem obedu objavimo prihodnjič. — Odbor.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO je zborovalo dne 9. marca t. l. ob 15. uri v

deški meščanski šoli. Od 116 članov je bilo navzočih 98.

Tov. predsednik Alt je otvoril zborovanje in se zahvalil svojemu predniku, g. srezkemu šolskemu nadzorniku Ivanu Tomažiču, za ves trud, ki ga je imel kot predsednik društva.

Predavanje. Nato je g. prof. Šilih predaval o »Avstrijski šolski reformi«. Predavanju je sledilo vse z največjo pozornostjo, ker je nudilo jasno sliko o pomenu, uspehu in neuspehu velikansega preobrata na šolskem polju v Avstriji.

Predsednik se je zahvalil predavatelju za zanimivo predavanje ter ga prosil nadaljne naklonjenosti.

Dopisi. Potem se je razpravljalo o došlih dopisih in se je odobril zapisnik zadnjega zborovanja.

Poročila. Sledilo je poročilo seje ožjega sosveta poverjenišva UJU v Ljubljani, ki ga je podal tov. Hren, Predsednik se mu je zahvalil za točne in važne informacije.

Tov. Ropič se je v imenu upokojenec zahvalil društvu za izkazano pomoč ter prosil, da bi se aktivni učitelji korporativno udeleževali pogrebom upokojenih tovarišev.

Na predlog tov. Kutina se je razpravljalo, kako bi se rešilo pereče vprašanje glede plač poročenih učiteljic.

Nar.-prosv. odsek. Nato se je osnoval prosvetni društveni odsek, v katerega so bili izvoljeni tov. Skala, Rode S., Božič in Ljuba Pirkmaierjeva.

Resolucije. Na zborovanju sta bili soglasno sprejeti sledeči resoluciji:

1. Docela se strinjamo s stališčem, katerega je zavzel širši sosvet pov. UJU v Ljubljani dne 5. januarja t. l. in ožji sosvet dne 26. februarja t. l. glede učiteljskih premestitev po členu 71. Stalnost učiteljeva ni samo v interesu našega stanu, ampak tudi v interesu šolstva. Zato se naj ne krši, razen v najskrajnejših, eklatantnih slučajih in potrebah.

2. Odločno obsojamo vmešavanje lajkov v naše personalne in šolske zadeve. Kakor odklanjajo tako vmešavanje drugi uradniški poklici, prav isto in še z večjo upravičenostjo ga moramo odklanjati mi, ker škoduje šoli in učiteljsstvu.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ je zborovalo dne 5. marca 1925 v Ptuj ob precej dobri udeležbi po običajnem dnevnem redu, spopolnjenim s predavanjem tov. Ivo Jančiča o zgodovinskem in zemljepisnem pouku naše domovine na podlagi skic.

Tov. predsednik otvori s pozdravnimi besedami na navzoče zborovanje, ter jih poziva, naj vedno in povsod iščejo zaščito v učiteljskem društvu.

Dopisi. Nato se prečitajo došli dopisi. Na poziv Narodno-prosvetnega oddelka poverjenišva UJU, da se ustanove pri vseh društvihih podobseki, se za ta podobsek volijo tov.: Majcen, Hasl, Lešnik, Kunst in Čokl.

Resolucije: Tov. predsednik prečita te-le resolucije:

1. Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj poziva UJU, da čuva v smislu že izdelanih smernic naše pravice v bodočem šolskem zakonu, osobito pa glede ločitve šole od politične oblasti. Na vsak način pa se naj da osnutek zakona posameznim društvom v pretres.

K tej resoluciji se oglasi tov. Jamšek, ki v krepkem referatu oriše položaj učiteljsva ravno minule dobe.

2. UJU pozivamo, da opozori državo, da svoje obveznosti napram nam izpolni z ozirom na še neizplačane difference.

3. Učiteljsko društvo delaj na to, da poseča naša kmetska mladina kmetijske šole v Mariboru in v Št. Jurju.

Zadnjo resolucijo utemeljuje tovariš Čulek. Vse tri resolucije se sprejmo.

Za spominsko ploščo umrli tov. Klampferjevi v vestibolu »Našega doma« v Mariboru bo vsak član prispeval po 10 Din. Poverjeniki posameznih šol pobere ta znesek kot 7. rok po vplačanju članarine.

Predavanje. V lepo zasnovanem, zanimivem predavanju je nato tov. Jančič pokazal na podlagi skic, kako je počevati zgodovino in zemljepis naše države. Predavanje je posvedočilo, kako nekateri mladi učitelji uporabljajo svoj izvenšolski čas. Želeti bi pa bilo, da bi bile vsaj skice dostopne širšemu krogu tovarišev in to potom obelodanjenja.

Prihodnje zborovanje se je določilo na prvi četrtek v aprilu.

+ ZBOROVANJE OKR. UČITELJSKEGA DRUŠTVA V NOVEM MESTU.

Predsednik pozdravi člane društva v vznešenih in toplih besedah — zlasti člane iz oddaljenih krajev. Naznani članom konstituiranje novega odbora in predlaga primeren način pobiranja članarine. — Udeležba je bila v danih razmerah nad pričakovanje lepa — dasi se je vršilo zborovanje izven našega središča v Mirni peči. Od 88 članov je bilo navzočih 50 tovarišev in tovarišic.

Poročilo prosvetnega odseka. Poročča gđ. Ruška Ravhekarijeva. Začetkom naznani društvu konstituiranje prosvetnega odseka in nato razvije njegov program, ki vsebuje sledeče smernice:

a) Vzbujaati med članstvom zanimanje za samoizobrazbo. Zbuditi mlajše učiteljsvo iz mrtvila in ga zainteresirati za učiteljske ideale.

b) Seznaniti učiteljsvo z modernimi pedagogi, njihovimi deli, vzgojnimi smerni in učnimi metodami.

c) Zbiranje zanimivih podatkov narodne svojine in duševnih proizvodov učiteljsva.

Načrt za izvedbo tega programa bi bil sledeči:

a) Določiti se člane, ki naj imajo v evidenci vsa literarna in vzgojna dela, ki izidejo. Na vsakem zborovanju naj se opozori učiteljsvo na nje. Enako se določi člana za mladinske knjige in enega za šolske knjige.

b) Določitev posameznih članov, ki bodo obvezani preštudirati posamezna dela in o njih poročati na zborovanju.

Šolstvo v Rusiji — spomini na ujetništvo. Poroča tovariš Lojze Ivanetič. Nad dve uri trajajoče in globoko zasnovano predavanje je zasledovalo učiteljsvo z napetostjo in užitkom. Predavatelj je bil ob sklepu predavanja poplačan za svoj trud s priznanim aplavzom.

Naše stanovske zadeve. Predsednik g. nadzornik Matko, apelira na učiteljsvo, da se organizira tu ali tam. Boljša je najslabša organizacije, kot pa nobena. Neorganizirani zaslužijo prezir in bojkot. Soglasno je bil sprejet tudi predlog, da se ustanovi časnikarski odsek, ki bi imel nalogo, zasledovati napade na učiteljsvo in svrhu obrambe.

Po krasno uspelem zborovanju smo se zbrali v lokalu g. Potočarja in se navduševali za naše učiteljske ideale. Da pokažemo tudi dejansko svojo dobro voljo, smo zbrali v nekaj minutah 200 Din za »Pripraviški dom« v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.

Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Pravkar izšla in težko pričakovana knjiga:

Rud. Badiura »Pohorje«

Praktičen vodnik po Pohorju, Kozjaku, Plešivcu, po Dravski, Mislinjski, Mežiški, Dravinjski dolini i dr. krajih v Podravju. — 124 str., 19 slik, 3 zemljevidi (pregledna karta Slovenije, talni načrt Maribora, generalna karta Podravja). — Cena za vezan izvod 40 Din, poštnina 1 Din, priporoč. 3 Din več. Naroča se pri založniku, v knjigarni IG. KLEINMAYR & FED. BAMBERG, dr. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16.

Razlagov spomenik.

Vsem šolskim vodstvom vpslane srečke prosimo razpečati.

Odbor za Razlagov spomenik.

Šolskim korporacijam izletnikom na

BLED

se priporoča

HOTEL „KAPS“

Prenočišča in hrana v predseziji t. j. do 1. julija po najnižji ceni. — Vse informacije brezplačno.

NA OBROKE

Manufakturo in konfekcijo etc. obleke po meri za gospode in dame iz lastne prvovrstne krojačnice dobite proti ugodnemu odplačevanju na obroke le pri tvrdki

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI

družba z o. z.

MARIBOR, Tattenbachova ul. 2.
Pisarna: Gregorčičeva ul. 1.

Zahtevajte vzorce!